

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 7. 2024, sp. zn. 25 Cdo 2393/2023, ECLI:CZ:NS:2024:25.CDO.2393.2023.1

Číslo: 34/2025

Právní věta:

Vlastník komunikace je povinen nahradit újmu způsobenou uživateli komunikace závadou ve schůdnosti či sjízdnosti; zřídí-li však k tomu účelu právnickou osobu (správce), má takovou povinnost správce, zatímco vlastník za splnění povinnosti k náhradě poškozenému ručí (§ 27 odst. 6 zákona č. 13/1997 Sb.). Naproti tomu povinnost hradit újmu způsobenou porušením zákonné povinnosti udržovat komunikace v řádném stavu vzniká jen samotnému vlastníku komunikace bez ohledu na to, zda si i k tomuto účelu zřídil samostatný subjekt.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 31.07.2024

Spisová značka: 25 Cdo 2393/2023

Číslo rozhodnutí: 34

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Náhrada škody, Pasivní legitimace, Pozemní komunikace

Předpisy: § 1935 o. z.

§ 26 zákona č. 13/1997 Sb.

§ 27 zákona č. 13/1997 Sb.

§ 2910 o. z.

§ 2914 o. z.

§ 9 zákona č. 13/1997 Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud zamítl dovolání žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 3. 5. 2023, sp. zn. 61 Co 50/2023.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Okresní soud v Chebu rozsudkem ze dne 10. 11. 2022, č. j. 8 C 238/2020-132, zamítl žalobu, jíž se žalobce domáhal zaplacení 58 642 Kč s příslušenstvím, a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Vyšel ze zjištění, že žalobce dne 30. 1. 2019 uklouzl při chůzi na neošetřeném chodníku ve vlastnictví města

Aš a zlomil si dolní konec holenní kosti. Chodník byl v celém úseku pokrytý neuklizeným, částečně rozšlapaným sněhem, žalobce se po něm pohyboval opatrně, měl obuté pevné zimní boty s hrubou podrážkou, nic nenesl a šel nejkratší cestou z parkoviště do domu, kde bydlí. Soud z toho dovodil, že nebyla prokázána závada ve schůdnosti ve smyslu § 26 odst. 7 a § 27 odst. 3 zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích (dále též jen „silniční zákon“), za kterou by vlastník chodníku odpovídal objektivně, takže přichází v úvahu nedbalostní odpovědnost žalovaného za škodu v režimu občanského zákoníku. Ta je však vyloučena podle § 2914 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále též jen „o. z.“), tím, že žalovaný k provádění zimní údržby komunikací ve městě využil smluvního pomocníka, Ašské služby s.r.o., který jednal samostatně, byl pečlivě vybrán a bylo na něj dostatečně dohlíženo.

2. K odvolání žalobce Krajský soud v Plzni mezitímním rozsudkem ze dne 3. 5. 2023, č. j. 61 Co 50/2023-175, rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že určil, že základ žalobcova nároku je dán a že o výši nároku i o nákladech řízení před soudy obou stupňů rozhodne soud prvního stupně v dalším řízení. Vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně, o nichž nebylo mezi účastníky řízení sporu, a odkázal zejména na to, že žalobce se nezranil kvůli náhlé a nepředvídatelné závadě ve schůdnosti chodníku, ale v důsledku zanedbání povinnosti údržby komunikace vlastníkem chodníku či společností, kterou si vlastník na tuto činnost najal. Neztotožnil se se závěrem soudu prvního stupně o nedostatku pasivní legitimace žalovaného města s odkazem na § 2914 o. z., neboť za situace, kdy žalovaný jako osoba zavázaná uživateli komunikací (dlužník) použil subdodavatele (zde jím zřízenou společnost na základě smlouvy o dílo) pro plnění své zákonné povinnosti, je třeba posoudit nárok na náhradu škody podle § 1935 o. z. (za použití § 1723 odst. 2 o. z.), tedy plnil-li dlužník prostřednictvím jiné osoby, odpovídá tak, jako by plnil sám. Žalovaný tedy odpovídá za vzniklou škodu podle § 2910 o. z. a § 2951 a násl. o. z., protože porušil povinnost údržby svých komunikací.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

3. Rozsudek odvolacího soudu napadl žalovaný dovoláním z důvodu, že se odchýlil od ustálené rozhodovací praxe, neboť nerespektoval rozhodnutí odvolacího soudu, podle nějž ustanovení o plnění závazku třetí osobou podle § 1935 o. z. platí jen pro smluvní závazky a pečlivě vybraný a kontrolovaný pomocník odpovídá za škodu sám podle § 2914 o. z. Dosud neřešenou otázkou je podle dovolatele „použití ustanovení občanského zákoníku o splnění závazku ohledně zákonných veřejnoprávních povinností na úseku údržby pozemních komunikací“, tedy otázka, „zda plnění zákonné povinnosti údržby místních komunikací představuje občanskoprávní dluh vůči jejich uživatelům a zda se pro tyto případy použije § 1935 o. z. na základě odkazu § 1723 odst. 2 o. z.“ Podle dovolatele tomu tak není, neboť vztahy mezi vlastníkem komunikace a jejím uživatelem se řídí zákonem o pozemních komunikacích, zčásti i zákonem o provozu na pozemních komunikacích, a odpovědnost za škodu v souvislosti s užitím pozemních komunikací řeší v ostatním občanský zákoník (hlava III, oddíl 2), jenž jasně rozlišuje použití osoby pro činnost hlavní osoby a odpovědnost za ni, přičemž samostatný pomocník odpovídá sám. Odvolací soud na rozdíl od soudu prvního stupně nepřihlédl k tomu, že smlouva mezi žalovaným a Ašskými službami s. r. o. je smlouvou o dílo, podle níž zhotovitel provede zimní údržbu komunikací na své náklady a nebezpečí, což samo o sobě vymezuje samostatnost pomocníka ve smyslu judikatury (rozhodnutí sp. zn. [25 Cdo 1198/2019](#)). Dovolatel navrhl, aby odvolací soud napadené rozhodnutí změnil tak, že rozsudek soudu prvního stupně se potvrzuje.

4. Žalobce ve vyjádření k dovolání žalovaného uvedl, že dovolatel nevymezil žádnou konkrétní otázku, jejíž řešení by mělo být odvolacím soudem posouzeno nesprávně. Odvolací soud naopak správně dospěl k závěru o odpovědnosti žalovaného, který nedostál své povinnosti. Navrhl, aby bylo dovolání odmítnuto.

III. Přípustnost dovolání

5. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) dospěl k závěru, že dovolání, jež bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou – účastníkem řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), řádně zastoupeným advokátem ve smyslu § 241 o. s. ř., je podle § 237 o. s. ř. přípustné pro dosud neřešenou otázku pasivní legitimace ve sporu o náhradu újmy z porušení povinnosti vlastníka vykonávat správu komunikace (zejména její údržbu) podle silničního zákona ve znění účinném od 1. 1. 2016. Dovolání není důvodné.

6. Dovolací soud je vázán tzv. kvalitativním vymezením rozsahu dovolání a může vést přezkum jen k otázkám formulovaným v dovolání (srov. § 242 odst. 3 věta první v návaznosti na § 241a odst. 3 o. s. ř.). Jestliže je dovolání přípustné, přihlédne k případným vadám uvedeným v ustanovení § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o. s. ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, i když nebyly v dovolání uplatněny (§ 242 odst. 3 o. s. ř.).

7. Vzhledem k tomu, že dovolatel uplatňuje jediný dovolací důvod postavený na otázce své pasivní legitimace ve sporu a nezpochybňuje řešení dalších otázek, na nichž odvolací soud založil závěr mezitímního rozsudku o splnění všech podmínek vzniku povinnosti hradit újmu (byť ve stručnosti, přesto odůvodnil odvolací soud všechny včetně absence spoluzpůsobení si újmy žalobcem, jestliže hodnotil způsob jeho pohybu před pádem, takže nelze shledat vadu řízení v tom, že by nebyly splněny podmínky pro vydání mezitímního rozsudku), zabýval se dovolací soud jen dovoláním vymezeným problémem.

IV. Důvodnost dovolání

8. Nesprávné právní posouzení věci, které dovolatel uplatňuje jako důvod dovolání (§ 241a odst. 1 o. s. ř.), může spočívat v tom, že odvolací soud věc posoudil podle nesprávného právního předpisu, nebo že správně použitý právní předpis nesprávně vyložil, případně jej na zjištěný skutkový stav věci nesprávně aplikoval.

9. Podle § 2914 o. z. kdo při své činnosti použije zmocněnce, zaměstnance nebo jiného pomocníka, nahradí škodu jím způsobenou stejně, jako by ji způsobil sám. Zavázal-li se však někdo při plnění jiné osoby provést určitou činnost samostatně, nepovažuje se za pomocníka; pokud ho však tato jiná osoba nepečlivě vybrala nebo na něho nedostatečně dohlížela, ručí za splnění jeho povinnosti k náhradě škody.

10. Podle § 1723 odst. 1 o. z. závazek vzniká ze smlouvy, z protiprávního činu, nebo z jiné právní skutečnosti, která je k tomu podle právního řádu způsobilá. Podle odstavce 2 ustanovení o závazcích, které vznikají ze smluv, se použijí přiměřeně i na závazky vznikající na základě jiných právních skutečností.

11. Podle § 1935 o. z. plní-li dlužník pomocí jiné osoby, odpovídá tak, jako by plnil sám.

12. Podle § 9 odst. 1 silničního zákona vlastníkem dálnic a silnic I. třídy je stát. Vlastníkem silnic II. a III. třídy je kraj, na jehož území se silnice nacházejí, a vlastníkem místních komunikací je obec, na jejímž území se místní komunikace nacházejí. Vlastníkem účelových komunikací je právnická nebo fyzická osoba. Stavba dálnice, silnice a místní komunikace není součástí pozemku.

13. Podle § 9 odst. 3 silničního zákona vlastník dálnice, silnice nebo místní komunikace je povinen vykonávat její správu zahrnující zejména její pravidelné a mimořádné prohlídky, údržbu a opravy.

Výkon správy může vlastník dálnice, silnice nebo místní komunikace zajišťovat prostřednictvím správce, jímž je právnická osoba zřízená nebo založená vlastníkem dálnice, silnice nebo místní komunikace za podmínky, že je vůči ní vlastník po celou dobu výkonu správy ovládající osobou. Vlastník, popřípadě správce, mohou dílčími činnostmi v rámci správy dálnice, silnice nebo místní komunikace, zejména činnostmi souvisejícími s údržbou a opravami dotčené dálnice, silnice nebo místní komunikace, pověřit osobu vybranou postupem podle zvláštního právního předpisu nebo kraj u silnic I. třídy nacházejících se v jeho územním obvodu na základě veřejnoprávní smlouvy; tato osoba nebo kraj se nestávají správcem dotčené pozemní komunikace.

14. Podle § 9 odst. 4 silničního zákona je-li výkon správy dálnice, silnice nebo místní komunikace zajišťován prostřednictvím správce, musí zahrnovat alespoň pravidelné a mimořádné prohlídky, údržbu a opravy, a vlastník musí zveřejnit způsobem umožňujícím dálkový přístup identifikační údaje správce, vymezení pozemních komunikací, jejichž správu vykonává, a rozsah jím vykonávané správy. Povinně zveřejňovanými identifikačními údaji správce jsou obchodní firma nebo název, adresa sídla a identifikační číslo osoby, bylo-li přiděleno; je-li správcem kraj, je povinně zveřejňovaným identifikačním údajem pouze jeho název.

15. Podle § 26 odst. 7 silničního zákona závadou ve schůdnosti pro účely tohoto zákona se rozumí taková změna ve schůdnosti pozemní komunikace, kterou nemůže chodec předvídat při pohybu přizpůsobeném stavebnímu stavu a dopravně technickému stavu a povětrnostním situacím a jejich důsledkům.

16. Podle § 27 odst. 1 silničního zákona uživatelé dálnice, silnice, místní komunikace nebo chodníku nemají nárok na náhradu škody, která jim vznikla ze stavebního stavu nebo dopravně technického stavu těchto pozemních komunikací.

17. Podle § 27 odst. 3 silničního zákona je vlastník místní komunikace nebo chodníku povinen nahradit škody, jejichž příčinou byla závada ve schůdnosti chodníku, místní komunikace nebo průjezdního úseku silnice, pokud neprokáže, že nebylo v mezích jeho možností tuto závadu odstranit, u závady způsobené povětrnostními situacemi a jejich důsledky takovou závadu zmírnit, ani na ni předepsaným způsobem upozornit.

18. Podle § 27 odst. 6 silničního zákona je-li výkon správy pozemní komunikace zajišťován prostřednictvím správce, nahradit škodu podle odstavců 2 až 4 je povinen namísto vlastníka pozemní komunikace správce. Vlastník pozemní komunikace v takovém případě ručí za splnění povinnosti k náhradě škody.

19. Základní norma povinnosti hradit majetkovou škodu či nemajetkovou újmu (dříve nazývána obecnou odpovědností za škodu) je s účinností od 1. 1. 2014 obsažena v § 2910 o. z. a spočívá na principu, že újmu má nahradit ten, kdo ji způsobil svým zaviněným protiprávním jednáním. Vedle toho zákon ukládá povinnost nahradit újmu i v některých zvláštních případech bez ohledu na porušení zákona a na zavinění (§ 2895 o. z.). Takovým případem je též úprava silničního zákona zakládající zpřísněnou odpovědnost vlastníka komunikace za újmu, která vznikne uživateli (v projednávaném případě chodci) v důsledku zvláštní nekvality komunikace, která je definována pojmem závada ve schůdnosti. Silniční zákon ukládá vlastníku širokou povinnost tzv. správy komunikací, která zahrnuje zejména její pravidelné a mimořádné prohlídky, údržbu a opravy. V souvislosti se správou a údržbou pozemních komunikací tak vedle sebe působí jak obecná povinnost hradit podle § 2910 o. z. újmu způsobenou porušením zákonné povinnosti plynoucí zejména z § 9 silničního zákona, tak i speciální právní úprava objektivní odpovědnosti za závady ve sjízdnosti a schůdnosti podle § 26 a § 27 silničního zákona (srov. rozsudek velkého senátu Nejvyššího soudu ze dne 9. 12. 2020, sp. zn. [31 Cdo 1621/2020](#), publikovaný pod č. 27/2022 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní, dále jen „Sb. rozh. obč.“).

20. Není-li předmětem dovolacího přezkumu závěr, že pád a zranění žalobce nevyvolala závada ve schůdnosti (výrazně kvalitativně zhoršené místo oproti celkovému okolnímu stavu komunikace, které je svou povahou či umístěním pro uživatele nenadálé, tj. nepředvídatelné ve smyslu § 26 odst. 1 a 2 silničního zákona), je třeba vyjít z toho, že znak protiprávnosti u újmy vzešlé z neuspokojivého stavu komunikace bude naplněn tím, že nebyla splněna povinnost vlastníka udržovat komunikaci ve stavu umožňujícím bezpečný pohyb osob, která mu plyne obecně již z titulu jeho vlastnictví (srov. též čl. 11 odst. 3 Listiny, podle nějž vlastnictví zavazuje). Na zákonné úrovni se porušení povinností při péči o stav komunikace v konkrétních souvislostech hodnotí jako porušení povinnosti tzv. generální prevence (§ 2900 a § 2901 o. z.) či porušení pravidel stanovených pro zimní ošetřování chodníků, jsou-li obsažena v normativním aktu, potažmo (s účinností od 13. 11. 2015) jako porušení povinnosti správy komunikací výslovně zakotvené přímo v § 9 odst. 3 silničního zákona.

21. Ovšem i v případě vzniku odpovědnosti podle občanského zákoníku se jedná o zákonem stanovenou povinnost, nikoli o porušení smluvní povinnosti vůči uživateli komunikace. I když plnění povinností, které mají širší společenský dopad, lze laicky nazvat jakýmsi dluhem vůči veřejnosti, pro právní posouzení je rozhodující, že tato povinnost směřuje k užítku předem neurčeného okruhu uživatelů komunikací, kteří nejsou s vlastníkem komunikace v žádném smluvním vztahu. Splnění povinností při správě komunikací tedy není plněním vůči třetí osobě ve smyslu ustanovení § 1935 o. z., které proto nelze použít k řešení otázky, kdo je odpovědnou osobou. Pro závěr o pasivní legitimaci ve sporu o náhradu újmy způsobené nesplněním povinnosti vlastníka při správě komunikace je třeba vyjít z § 2914 o. z. vykládaného též v kontextu s úpravou obsaženou v silničním zákoně.

22. Ustanovení § 2914 o. z. vychází z premisy, že ten, kdo má prospěch z činnosti pomocníka, měl by také nést rizika s jeho činností spojená [srov. Bezouška, Petr In: Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1577]. Odtud plyne závěr, že činnost pomocníka je přičitatelná hlavní osobě, která má povinnost k náhradě, jako by újmu způsobila sama. Oproti ustanovení § 420 odst. 2 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, účinného do 31. 12. 2013, však § 2914 o. z. neobsahuje formulaci, která by výslovně vylučovala přímou odpovědnost pomocníka. Není tedy zřejmé, zda zákonodárce skutečně sledoval rozšíření odpovědnosti i na pomocné osoby, případně zda na všechny či jen některé z nich. Odpověď nedává ani důvodová zpráva, která obecně hlásí diskontinuitu vůči „socialistickým“ občanským zákoníkům z let 1950 a 1964, avšak o záměru změnit vyloučení přímé odpovědnosti pomocníka, které bylo do českého práva vneseno v období socialistického zákonodárství, mlčí, ač řadu jiných, i méně podstatných změn vysvětluje. Ve prospěch změny úpravy bývá argumentováno, že vzorem pro rekodifikaci občanského práva byla řada zahraničních úprav a většina z nich nevidí přesvědčivý důvod, proč by pomocník měl být povinnosti k náhradě zproštěn jen díky tomu, že povinnost k náhradě nese i další osoba. Poškozený by podle zahraničních úprav byl bezdůvodně zbaven možnosti domáhat se náhrady po pomocníkovi pouze s odkazem na to, že odpovědný je i někdo jiný. Výhodou by mělo být posílení ochrany poškozeného, který by měl možnost požadovat náhradu od obou.

23. Nejedná se o jediné ustanovení v českém právu, které by odpovědnost za újmu způsobenou pomocníkem upravovalo. Samostatnou odpovědnost hlavní osoby za pomocníka zakládají například již zmíněné ustanovení § 1935 o. z. či celý zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), který upravuje povinnost státu hradit újmu způsobenou specifickým pomocníkem, jímž je úřední osoba či orgán státu, při výkonu veřejné moci.

24. Jazykovým výkladem § 2914 o. z. se lze dobrat víceméně k oběma závěrům, totiž že podle věty první odpovídá za činnost pomocníka vedle hlavní osoby i pomocník, či že tomu tak není. Problémem ustanovení je jeho přílišná šíře zahrnující nejružnější typy pomocníků bez rozlišení jejich postavení vůči hlavní osobě. Zákon příkladmo uvádí zmocněnce, zaměstnance nebo jiného pomocníka, jímž

může být i statutární orgán či společník obchodní společnosti. Jejich právní postavení vůči hlavní osobě je velmi odlišné zejména od zaměstnance, a nelze proto přijmout paušální pravidlo, které by odporovalo i teleologickému výkladu, vyžadujícímu zohlednění konkrétních okolností případu, zvyklostí soukromého života i obecně uznávaných zásad spravedlnosti a práva. Nejvyšší soud v postupně se tvořící judikatuře vychází z toho, že právě míra autonomie či naopak závislosti pomocné osoby vůči osobě hlavní je rozhodující pro posouzení, zda převáží samostatná odpovědnost hlavní osoby, resp. zda naopak autonomie pomocníka založí jeho vlastní povinnost k náhradě spolu s osobou hlavní. Tak byla dovozena samostatná (výlučná) odpovědnost hlavní osoby v případě újmy, kterou způsobil zaměstnanec z nedbalosti třetí osobě při pracovní činnosti pro zaměstnavatele, jsa vázán jeho pokyny (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 2021, sp. zn. [25 Cdo 1029/2021](#), č. 51/2022 Sb. rozh. obč.), zatímco u jednatele a společníka obchodní společnosti, který byl zároveň zaměstnancem jím řízeného subjektu, odpovídají za zaviněný střet vozidel jak on coby pomocník, tak hlavní osoba (již zmíněný rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 12. 2022, sp. zn. [25 Cdo 1319/2022](#)). V poměrech povinností zakládaných silničním zákonem je k tomu třeba přidat i zvážení specifik této zvláštní úpravy.

25. Vlastník dálnice, silnice nebo místní komunikace má povinnost vykonávat správu komunikace, která spočívá zejména v pravidelných a mimořádných prohlídkách, údržbě a opravách. Je logické, že zejména územní samosprávné celky musí mít možnost činit tak prostřednictvím k tomu technicky a organizačně vybavených subjektů, proto zákon vlastníkům komunikací umožňuje převést výkon této správy na jiný subjekt tím, že si jej pro ten účel založí či zřídí, ovšem za výslovné podmínky, že vůči němu jako vlastník zůstane ovládající osobou po celou dobu výkonu správy. Prostřednictvím takto ustaveného správce může vlastník zajišťovat jak činnosti týkající se obecné údržby, tak odstraňování (či předcházení) závad ve schůdnosti či sjízdnosti. I sám správce může dílčími činnostmi především při údržbě a opravách komunikace pověřit jinou osobu, ta se však již správcem stát nemůže. Silniční zákon ve znění novely provedené zákonem č. 268/2015 Sb. s účinností od 1. 1. 2016 pak v § 27 odst. 6 právě u specifické činnosti týkající se odstraňování závad ve sjízdnosti či schůdnosti (jako zvláštní předpis vůči obecné úpravě odpovědnosti za pomocníka v § 2914 o. z.) okruh subjektů odpovídajících za újmy způsobené uživatelům pozemních komunikací v případě, že je výkon správy pozemní komunikace zajišťován prostřednictvím správce, fakticky nově rozšířil tak, že namísto vlastníka hradí poškozenému újmu správce a vlastník za splnění této povinnosti ručí, a to bez dalšího, tedy bez ohledu na to, zda a jak jej vybral a kontroloval. Jedná se však výslovně o přenos povinnosti k náhradě újem ze zvláštní zpřísněné odpovědnosti (viz odkaz na odpovědnost podle § 27 odst. 2 a 4 silničního zákona), což je v tomto případě třeba chápat jako výjimku vylučující odpovědnost vlastníka, resp. toto ustanovení odpovědnost vlastníka „oslabuje“ na ručení, nicméně zdvojuje tu okruh subjektů, od nichž může poškozený žádat náhradu.

26. *A contrario* z toho plyne, že u povinnosti běžné údržby, jejíž porušení může vést k obecné odpovědnosti za újmu, je povinnost k náhradě spjata výlučně s osobou vlastníka, jenž je ostatně povinen dbát o stav věcí v jeho vlastnictví náležitě, obzvlášť když jde o vlastnictví dopravní infrastruktury, jejíž využití má celospolečenský význam. Je tedy nutno dovodit, že v případech, na něž nedopadá zvláštní úprava popsaná v předchozím odstavci, tj. při uplatnění obecné odpovědnosti za porušení povinnosti řádné údržby komunikací, která se řídí podle občanského zákoníku, je povinnou osobou vlastník a přenos odpovědnosti na správce zde není možný. Tomu nasvědčuje i podmínka, že vlastník vůči zřízené osobě musí být po celou dobu výkonu správy ovládající osobou. Z toho plyne snížená míra autonomie pomocného subjektu, který sice není při konkrétním provedení potřebných úkonů a prací vázán pokyny ovládající osoby, nicméně celá jeho činnost je vázána právě na dosažení předpokládaného výsledku, jímž je řádný stav komunikací. Zejména účelové napojení správce na hlavní osobu vytváří takový vztah podřízenosti pomocníka, že mu ve smyslu zmíněného výkladu § 2914 odst. 1 o. z. nelze ukládat povinnost k náhradě újmy vedle vlastníka komunikace, a to bez ohledu na obsah zřizovacích listin či vzájemných smluv.

27. Tuto úvahu podporuje i znění § 27 odst. 5 silničního zákona, podle něž je vlastník povinen označit úseky silnic, místních komunikací a chodníků, na kterých se pro jejich malý dopravní význam nezajišťuje sjízdnost a schůdnost odstraňováním sněhu a náledí. I v tom tkví výlučné postavení vlastníka, který jedině (nikoliv pověřený správce) má možnost rozhodnout, které ostatní (neoznačené) úseky komunikací bude v zimním období udržovat sjízdné a schůdné. Zákon sice výslovně neříká, že tato povinnost tíží jejich vlastníky, nicméně je logické, že pokud je to vlastník, kdo může vybrat úseky, na nichž se úklid nezajišťuje, pak právě jeho stíhá povinnost zimní údržby na ostatních komunikacích v jeho vlastnictví. Pochopitelně může svého smluvního partnera zavázat, aby tuto povinnost plnil za něj, nepřichází tím však o postavení vlastníka a uživatelům pozemní komunikace bude i nadále odpovídat on sám za zanedbání zákonné povinnosti.

V. Závěr

28. Lze tedy uzavřít, že povinnost nahradit újmu způsobenou uživateli komunikace závadou ve schůdnosti či sjízdnosti má vlastník komunikace, ovšem zřídil-li k tomu účelu právníckou osobu (správce), má takovou povinnost správce, zatímco vlastník za splnění jeho povinnosti k náhradě poškozenému ručí. Oproti tomu k náhradě újmy způsobené porušením zákonné povinnosti udržovat komunikace v řádném stavu je povinen jen sám vlastník bez ohledu na to, zda si i k tomuto účelu zřídil samostatný subjekt.

29. V posuzované věci to znamená, že žalované město je pasivně legitimováno ve sporu o nárocích žalobce založených na zanedbání obecné povinnosti údržby pozemní komunikace. I když odvolací soud k tomuto závěru dospěl výkladem ne zcela adekvátního ustanovení § 1935 o. z., ve výsledku je jeho závěr správný a uplatněný dovolací důvod není naplněn. Nejvyšší soud proto dovolání žalovaného podle § 243d odst. 1 písm. a) o. s. ř. zamítl.